

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра української літератури

Кафедральний каталог
вибіркових навчальних дисциплін
для ОП «Українська мова і література. Зарубіжна література»,
спеціальності А4/014 Середня освіта
предметної спеціальності А4.01/014.01 Середня освіта
(Українська мова і література)
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
на 2026/2027 навчальний рік

Ужгород 2026

2 курс

Назва дисципліни	Художня література для дітей
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення Дисципліни	Українська усна народна творчість та народознавство, Фольклор світу, Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Української літератури
Інформаційне забезпечення	Методичні посібники: <ul style="list-style-type: none"> • Навчально-методичний посібник «Сучасна українська література для дітей (Курс лекцій)». Ужгород, 2023. 120 с. • Навчально-методичний посібник: Основні питання курсу «Українська художня література для дітей». Ужгород, 2023. 33 с. Презентації, наукові публікації
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- специфічні ознаки дитячої літератури;
- систему жанрів літературних творів для дітей, особливості їх поетики;
- провідні тенденції в сучасній українській дитячій літературі;
- роль і місце художньої літератури для дітей в загальнокультурному процесі;
- специфіку жанру літературної казки у творчості українських письменників;
- жанрово-стильові особливості пригодницького детективу для дітей;
- тематику української фантастики для дітей.
- осмислювати різні жанри художньої літератури для дітей (пригодницькі твори, фантастичні, фентезі, детективи...)
- володіти вмінням аналізувати, порівнювати, робити висновки, дискутувати.

вміти:

- аналізувати художні твори для дітей;
- виокремлювати особливості поетики художніх творів для дітей;
- визначати жанрово-стильові особливості художніх творів для дітей;
- характеризувати творчість українських письменників, що пишуть для дітей;
- аналізувати проблематику, сюжет, композицію, систему образів художніх творів для дітей;
- визначати ідейну спрямованість художніх творів для дітей;
- характеризувати героя твору, аргументовано оцінюючи його вчинки, мотиви та наслідки дій;
- виявляти позицію автора у творі, простежувати дидактизм.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Специфіка художньої літератури для дітей. Вивчення її у ЗЗСО.
- Тема 2. Літературні казки письменників XIX століття (О.Соміва, І.Манжури, Л.Боровиковського, Є. Гребінки).
- Тема 3. Літературні казки Івана Франка, Олександра Олеся, Василя Симоненка. Сюжети, образи героїв, характер конфлікту у творах.
- Тема 4. Літературні казки Олеся Бердника (зб. «Серце матіоли»), сюжети, характер конфлікту, мотив метаморфози у творах.
- Тема 5. Психологія дитини, художня модель вигаданого світу, мотив складних випробувань у літературних казках Валерія Шевчука (зб. «Панна квітів»)
- Тема 6. Проблематика, сюжет, образи-характери та дидактизм фентезійних повістей Дари Корній «Петрусь-химородник» та «Як Петрусь Коляду рятував». Зв'язок з українською міфологією.
- Тема 7. Пригодницько-фантастичні романи Дари Корній «Пригоди Змія Багатоголового. Діти Сонцівни й молодильні яблука», «Пригоди Змія Багатоголового. Білі перлини для Білої Королеви», їх виховний потенціал та алегоричність.
- Тема 8. Творчість Сашка Дерманського. Художня модель фантастичного світу у повісті «Король буків, або Таємниця Смарагдової Книги». Тема дружби, боротьби добра і зла у творі.
- Тема 9. Художнє переосмислення міфологічних образів у повістях Сашка Дерманського «Танок чугайстра», Н. Довгопол «Привиди готелю «Едельвейс»», О. Дорожавець «Старий будинок», майстерність у відображенні психології дітей, дидактизм твору.
- Тема 10. Тема дорослішання дитини, боротьба зі злом, проблема вибору, образ «іншого» світу та художня інтерпретація мотиву гріхопадіння у повісті Сашка Дерманського «Царство Яблукарство».
- Тема 11. Вивчення у школі фентезійних повістей Юрія Винничука «Місце для дракона» та Н. Дев'ятко «Легенда про юну Весну». Художнє переосмислення казкових образів.
- Тема 12. Жанр детективу в українській літературі: твори Ірен Роздобудько та Ірини Жиленко, Всеволода Нестайка та Андрія Кокотюхи.
- Тема 13. Пригодницька література. Творчість Всеволода Нестайка, Галини Малик, Олександра Гавроша, Лесі Вороніної. Вивчення у ЗЗСО творів цих письменників.
- Тема 14. Українське фентезі для підлітків та дітей старшого шкільного віку. Романи Дари Корній «Гонимарник» та «Крила кольору хмар», характер конфлікту у творах, тема кохання, боротьби добра і зла. Специфіка образів-символів.
- Тема 15. Жанр наукової фантастики в українській літературі. Творчість Василя Бережного. Сюжет, проблематика, специфіка фантастичних мотивів та образів у повістях «Археоскрипт», «Лабіринт», «Сакура» та в оповіданні «Повітряна лінза».
- Тема 16. Жанр антиутопії, художня модель майбутнього у романах Марини та Сергія Дяченків «Лана», В. Арєнєва «Душниця», «Порох з драконових кісток».

Назва дисципліни	Сучасна українська література для дітей
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення Дисципліни	Українська усна народна творчість та народознавство, Фольклор світу, Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Української літератури
Інформаційне забезпечення	Методичні посібники: 1. Навчально-методичний посібник «Сучасна українська література для дітей (Курс лекцій)». Ужгород, 2023. 120 с. 2. Навчально-методичний посібник: Основні питання курсу «Українська художня література для дітей». Ужгород, 2023. 33 с. Презентації, наукові публікації
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

у результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- специфічні ознаки дитячої літератури;
- систему жанрів літературних творів для дітей, особливості їх поетики;
- провідні тенденції в сучасній українській дитячій літературі;
- роль і місце художньої літератури для дітей в загальнокультурному процесі;
- специфіку жанру літературної казки у творчості українських письменників;
- жанрово-стильові особливості пригодницького детективу для дітей;
- тематику української фантастики та фентезі для дітей.

вміти:

- аналізувати художні твори для дітей;
- виокремлювати особливості поетики художніх творів для дітей;
- визначати жанрово-стильові особливості художніх творів для дітей;
- характеризувати творчість українських письменників, що пишуть для дітей;
- аналізувати проблематику, сюжет, композицію, систему образів художніх творів для дітей;
- визначати ідейну спрямованість художніх творів для дітей;
- характеризувати героя твору, аргументовано оцінюючи його вчинки, мотиви та наслідки дій;
- виявляти позицію автора у творі, простежувати дидактизм.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Специфіка художньої літератури для дітей. Вивчення її у ЗЗСО.

- Тема 2 Літературні казки Олесь Бердника (зб. «Серце матіоли»), сюжети, характер конфлікту, мотив метаморфози у творах.
- Тема 3. Психологія дитини, художня модель вигаданого світу, мотив складних випробувань у літературних казках Валерія Шевчука (зб. «Панна квітів»)
- Тема 4. Проблематика, сюжет, образи-характери та дидактизм фентезійних повістей Дари Корній «Петрусь-химородник», «Як Петрусь Коляду рятував». Зв'язок з українською міфологією.
- Тема 5. Художнє переосмислення пантеону проукраїнських богів та міфів у тетралогії Дари Корній «Зворотні боки світів», психологія підлітка, мотив дорослішання, долання перешкод, тема боротьби добра і зла. Дидактизм твору.
- Тема 6. Українське фентезі для підлітків та дітей старшого шкільного віку. Романи Дари Корній «Гонихмарник» та «Крила кольору хмар», характер конфлікту у творах, тема кохання, боротьби добра і зла. Специфіка образів-символів. Вивчення у ЗЗСО роману «Гонихмарник».
- Тема 7. Творчість Сашка Дерманського. Художня модель фантастичного світу у повісті «Король буків, або Таємниця Смарагдової Книги». Тема дружби, боротьби добра і зла у творі.
- Тема 8. Художнє переосмислення міфологічних образів у повісті Сашка Дерманського «Танок чугайстра», майстерність у відображенні психології дітей, дидактизм твору.
- Тема 9. Тема дорослішання дитини, боротьба зі злом, проблема вибору, образ «іншого» світу та художня інтерпретація мотиву гріхопадіння у повісті Сашка Дерманського «Царство Яблукарство».
- Тема 10. Вивчення у школі фентезійних повістей Мії Марченко «Місто тіней» та О. Дорожавець «Старий булинок». Художнє переосмислення казкових образів.
- Тема 11. Жанр детективу в українській літературі: твори Ірен Роздобудько, Ірини Жиленко та Андрія Кокотюхи.
- Тема 12. Пригодницька література. Творчість Всеволода Нестайка, Галини Малик, Олександра Гавроша, Лесі Вороніної. Вивчення у ЗЗСО творів цих письменників.
- Тема 13. Жанр наукової фантастики в українській літературі. Творчість Василя Бережного. Сюжет, проблематика, специфіка фантастичних мотивів та образів у повістях «Археоскрипт», «Лабіринт», «Сакура» та в оповіданні «Повітряна лінза».
- Тема 14. Жанр антиутопії, художня модель майбутнього у романах Марини та Сергія Дяченків «Лана», В. Аренева «Душниці», «Порох з драконових кісток».
- Тема 15. Тема кохання та руйнування стереотипів у романі «Ритуал» Марини та Сергія Дяченків.
- Тема 16. Фентезійні романи циклу «Часодії» та «Чароділ» Наталії Щерби. Мотив психологічної ініціації підлітка.

Назва дисципліни	Основи літературознавчих досліджень
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення	Вступ до літературознавства Історія зарубіжної літератури Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> • робоча програма дисципліни; • підручники та посібники: Марко В. Аналіз художнього твору. Київ, 2013. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ, 2012. 312 с. Ференц Н. Основи літературознавства. Київ: Знання, 2011. • навчально-методичні видання: Ференц Н. С., Чижмар О. М. Основи літературознавства. Навчально-методичний посібник (для студентів українського відділення філологічного факультету). Вид. 2-ге, випр., доповн. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 132 с. Кузьма О.Ю., Товт О.О. Основи літературознавчих досліджень: методичні вказівки до курсу (для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта. Українська мова і література, ОП «Українська мова і література. Зарубіжна література»). Ужгород, 2023. 40 с. • матеріали на базі Наукової бібліотеки УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, інших бібліотек області, сервіси Google; інтернет-ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- здатність застосовувати теоретичні знання з літературознавства у професійній діяльності в закладах загальної середньої освіти;
- здатність до пошуку, опрацювання та використання сучасних наукових джерел і цифрових ресурсів у дослідницькій діяльності;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу, формування власної дослідницької позиції та її реалізації в освітньому процесі;
- здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності та норм наукової етики;

- здатність здійснювати літературознавчий аналіз художнього твору на рівні взаємодії змісту й форми, визначати особливості літературних напрямів і течій, вплив історико-культурного контексту на індивідуальний стиль письменника;
- знання теоретичних засад аналізу художнього твору в єдності змістових і формальних компонентів;
- знання основних методів літературознавчих досліджень творів різної родової, жанрової та стильової специфіки;
- уміння планувати й здійснювати науково-дослідницьку роботу з використанням творчої спадщини знакових представників української та зарубіжної літератури;
- знання видів наукових текстів і особливостей наукового стилю;
- уміння працювати з науково-критичними джерелами під час підготовки курсових та інших дослідницьких робіт;
- уміння публічно презентувати результати власної науково-дослідницької діяльності та аргументовано відстоювати наукову позицію.

Короткий зміст дисципліни (перелік тем):

- **Тема 1.** Вступ до курсу. Літературознавство як галузь гуманітарного знання: об'єкт, предмет, функції та сучасні напрями розвитку.
- **Тема 2.** Науково-дослідницька діяльність. Академічна доброчесність, антиплагіат, етика наукової роботи.
- **Тема 3.** Методологія літературознавчих досліджень: класичні та сучасні підходи (структуралізм, наратологія, культурні студії, гендерна критика, постколоніальні студії).
- **Тема 4.** Методи аналізу художнього тексту: текстологічний, поетикальний, інтерпретаційний, контекстуальний.
- **Тема 5.** Аналіз творів різних родів і жанрів: поезія, проза, драматургія, есеїстика, масова література.
- **Тема 6.** Поняття стилю та художнього методу. Авторський стиль у контексті літературної епохи.
- **Тема 7.** Етапи наукового дослідження: формулювання теми, гіпотези, добір матеріалу, аналіз, узагальнення результатів.
- **Тема 8.** Види наукових текстів: тези, наукова стаття, рецензія, огляд літератури, елементи академічного письма.
- **Тема 9.** Робота з джерелами: електронні бібліотеки, наукові бази даних, принципи бібліографічного опису та цитування.
- **Тема 10.** Презентація результатів дослідження: публічний виступ, наукова дискусія, підготовка та захист курсової роботи з літератури.

Назва дисципліни	Емоційний інтелект і психологія літературної творчості
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	другий
Семестр	осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення	Вступ до літературознавства Історія зарубіжної літератури Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни; підручники та посібники: <ul style="list-style-type: none"> • Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Видавництво Vivat, 2022. 512 с. • Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури: монографія. Київ, 2006. 304 с. • Наєнко М. Інтим письменницької праці: 3 лекцій про специфіку художньої творчості. Київ, 2003. 280 с. • Кузьма О.Ю. Творче вираження авторської індивідуальності: методичні вказівки до курсу (для студентів спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література ОП «Українська мова і література. Англійська мова і література»). Ужгород, 2023. 40 с. • матеріали на базі Наукової бібліотеки УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, інших бібліотек області, сервіси Google; інтернет-ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю*	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- здатність усвідомлювати роль емоційного інтелекту в особистісному розвитку та професійній діяльності вчителя-словесника;
- здатність розуміти психологічні механізми літературної творчості, взаємозв'язок емоцій, уяви та мислення в процесі створення художнього тексту;
- здатність аналізувати художні твори з урахуванням емоційних станів автора, персонажів і читача;
- уміння розпізнавати, інтерпретувати й коректно вербалізувати емоції, представлені в літературному тексті;

- здатність розвивати емпатію як основу глибокого розуміння художнього твору та міжособистісної взаємодії в освітньому середовищі;
- уміння застосовувати прийоми розвитку емоційного інтелекту на уроках літератури;
- здатність працювати з чутливими темами (втрата, травма, конфлікт, ідентичність) у педагогічному контексті;
- уміння використовувати художній текст як ресурс для формування емоційної компетентності учнів;
- здатність до критичного мислення та рефлексії у процесі інтерпретації літературних творів;
- уміння створювати власні творчі тексти з урахуванням емоційної глибини та психологічної достовірності;
- здатність будувати аргументоване усне й письмове висловлення на основі аналізу художнього тексту;
- здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності та етичних норм у навчально-дослідницькій діяльності;
- готовність застосовувати набуті знання та вміння в професійній діяльності вчителя мовно-літературної галузі.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- **Тема 1.** Емоційний інтелект: поняття, структура, значення для особистісного розвитку.
- **Тема 2.** Психологія творчості: теорії, механізми, чинники розвитку.
- **Тема 3.** Емоції як джерело художнього слова: роль переживань у творчому процесі.
- **Тема 4.** Автор і текст: психологічні моделі творчої особистості.
- **Тема 5.** Емпатія як основа розуміння художнього твору.
- **Тема 6.** Психологія творчості в контексті навчання літератури
- **Тема 7.** Емоційний інтелект у процесі інтерпретації художнього твору.
- **Тема 8.** Психологія образу: внутрішній світ персонажа.
- **Тема 9.** Травматичний досвід у літературі: етичні й педагогічні аспекти.
- **Тема 10.** Робота з чутливими темами в шкільному курсі літератури.
- **Тема 11.** Емоційний інтелект у творчому письмі.
- **Тема 12.** Психологія сторителінгу: як історії впливають на емоції.
- **Тема 13.** Рефлексія та самопізнання через читання і письмо.
- **Тема 14.** Розвиток емоційної компетентності учнів на уроках літератури.
- **Тема 15.** Практичний модуль: створення авторського проєкту (есе, оповідання, освітній кейс).

Назва дисципліни	Аналіз художнього твору і шкільне літературознавство
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення	Вступ до літературознавства Історія зарубіжної літератури Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни; підручники та посібники: Марко В. Аналіз художнього твору. Київ, 2013. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ, 2012. 312 с. Яценко Т. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): монографія. Київ: Пед. думка, 2016. 360 с. <ul style="list-style-type: none"> • навчально-методичні видання: Ференц Н. С., Чижмар О. М. Основи літературознавства. Навчально-методичний посібник (для студентів українського відділення філологічного факультету). Вид. 2-ге, випр., доповн. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 132 с. Кузьма О.Ю., Товт О.О. Основи літературознавчих досліджень: методичні вказівки до курсу (для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта. Українська мова і література, ОП «Українська мова і література. Зарубіжна література»). Ужгород, 2023. 40 с. • матеріали на базі Наукової бібліотеки УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, інших бібліотек області, сервіси Google; інтернет-ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- здатність застосовувати знання у процесі професійної діяльності у закладах освіти різних рівнів акредитації;
- здатність до пошуку, оволодіння сучасними знаннями та інформаційними технологіями;

- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії і реалізації її у професійній діяльності.
- здатність дотримуватись принципів академічної доброчесності;
- здатність здійснювати аналіз літературного твору на рівні взаємодії змісту і форми, визначення особливостей літературних напрямів та впливів стилю доби на індивідуальний стиль письменника;
- знання основних літературознавчих понять і термінів;
- знання принципів аналізу художнього твору у єдності змістових і формальних чинників;
- знання методів дослідження художніх творів, різних за родовою, жанровою, стильовою природою;
- вміння опрацьовувати науково-критичні джерела з методики навчання художніх творів у закладах освіти;
- вміння проводити науково-дослідницьку роботу в контексті тематики курсу.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу. Методика шкільного аналізу літературних творів.
- Тема 2. Методика вивчення ідейно-тематичної основи та проблематики твору на уроках літератури.
- Тема 3. Особливості аналізу творів поетичних, прозових та драматургічних жанрів.
- Тема 4. Аналіз фольклорних творів у школі.
- Тема 5. Вивчення біографії письменника на уроках літератури.
- Тема 6. Методика вивчення індивідуального стилю письменника.
- Тема 7. Технологія та принципи засвоєння теоретико-літературних понять.
- Тема 8. Робота з науково-критичними джерелами.
- Тема 9. Курс літератури в контексті засад НУШ.
- Тема 10. Інноваційні методи у вивченні художніх творів на уроках літератури.

Назва дисципліни	Сучасні підходи до вивчення творчості Т. Шевченка у ЗЗСО
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Вступ до літературознавства Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	Робоча програма дисципліни; підручники; навчально-методичні посібники; шевченкознавчі матеріали на базі Наукової бібліотеки УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, інших бібліотек області, сервіси Google; інтернет-ресурси літературознавчого характеру.
Форма проведення занять	Практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- здатність застосовувати знання у процесі професійної діяльності у закладах освіти різних рівнів акредитації;
- здатність до пошуку, оволодіння сучасними знаннями та інформаційними технологіями;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії і реалізації її у професійній діяльності;
- здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності;
- здатність здійснювати філологічний аналіз літературного твору на рівні взаємодії змісту і форми, визначення особливостей літературних напрямів та впливів стилю доби на індивідуальний стиль письменника;
- уміння моделювати шкільні уроки, розробляти конспекти занять та наочний матеріал;
- знання особливостей стилю, художнього мислення Т. Шевченка;
- здатність аналізувати здобутки науковців у сфері вивчення, творчості Т.Шевченка, на їх основі виробляти власне концептуальне бачення спадщини Кобзаря;
- здатність здійснювати літературознавчий аналіз творів Т. Шевченка;
- уміння робити системне дослідження творчості Т.Шевченка в контексті розвитку європейської літератури.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- *Тема 1.* Педагогічна інноватика у структурі наукового знання.
- *Тема 2.* Навчальні програми з української літератури в аспекті вивчення творчості Т. Шевченка.
- *Тема 3.* Змістове наповнення підручників ЗЗСО в контексті вивчення творчості Кобзаря.

- *Тема 4.* Урок як основна форма вивчення творчості Т. Шевченка.
- *Тема 5.* Методичні зауваги щодо проведення позакласних заходів за творчістю Кобзаря.
- *Тема 6.* Вивчення життєпису Т.Шевченка в шкільному курсі: традиції та інновації.
- *Тема 7.* Періодизація творчості Кобзаря.
- *Тема 8.* Методичні рекомендації щодо вивчення раннього періоду творчості Т. Шевченка в ЗЗСО.
- *Тема 9.* Особливості вивчення творчості Т. Шевченка періоду «трьох літ» на уроках української літератури.
- *Тема 10.* Специфіка вивчення програмних творів Кобзаря періоду заслання в шкільному курсі.
- *Тема 11.* Методичні підходи до вивчення творчості Т. Шевченка останніх років життя.
- *Тема 12.* Закарпатська шевченкіана на уроках літератури рідного краю.

3 курс

Назва дисципліни	Художня своєрідність малої прози раннього українського модернізму
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Вступ до літературознавства; Історія української літератури; Фольклор світу
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	необмежений доступ до мережі Інтернет; Наукова бібліотека УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, платформа Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Студент повинен знати:

- основні тенденції розвитку малої прози кінця XIX – початку XX ст.;
- жанрові різновиди малої прози означеного періоду;
- стильове розмаїття малої прози доби раннього українського модернізму;
- особливості вивчення малої прози кінця XIX – початку XX ст. в ЗЗСО.

вміти:

- робити системний аналіз творів, різних за жанрово-стильовими характеристиками;
- характеризувати стильову природу показових зразків малої прози кінця XIX – початку XX ст.;
- простежувати ознаки жанрово-стильового синкретизму в малій прозі означеного періоду.
- писати наукові доповіді, презентувати їх.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Філософське підґрунтя нових мистецьких явищ межі XIX – XX ст. Своєрідність розвитку української малої прози епохи *fin de siècle*. Мала проза Олени Пчілки, Грицька Григоренка, Дніпрової Чайки. Імпресіоністична новела в доробку М. Коцюбинського, С. Васильченка, М. Черемшини. «Сойчине крило» І. Франка: проблема жанру. Особливості українського експресіонізму (за творчістю В. Стефаника, М. Черемшини, М. Коцюбинського). Неореалістичний дискурс у малій прозі В. Винниченка та М. Яцкова. Неоромантична концепція героїні у новелістиці О.Кобилянської. Готична традиція в малій прозі епохи *fin de siècle* (Б. Лепкий, Г. Михайличенко, Н. Кибальчич). Явище екфразису в малій прозі кінця XIX – початку XX ст. Підходи до вивчення малої прози кінця XIX – початку XX ст. в закладах загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти.

Назва дисципліни	Українська культура: основні напрями розвитку мистецтва
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік)навчання	3
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення	Вивчення гуманітарного циклу дисциплін
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	Наукова бібліотека УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, філіал ЗОХМ ім.Й.Бокшая «Народний літературний музей», мережа бібліотек області, платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності): *уміє оперувати* базовими категоріями та поняттями спеціальності; *пояснює* особливості розвитку української мови і літератури, зарубіжної літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; *уміє* працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології; *має* творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем): Тема 1. Поняття «культура». Культура в філософії і житті людини. Тема 2. Розвиток української архітектури. Дерев'яне зодчество Закарпаття – лемківська, бойківська, гуцульська церкви. Тема 3 Особливості розвитку скульптурного мистецтва в Україні. Тема 4. Український живопис: епохи, стилі, теми, жанри, колористика. Закарпатська школа живопису. Тема 5. Гравюра й естамп. Творчість Тараса Шевченка. Естамп і сучасне оформлення книжок.Тема 6. Театральне мистецтво України. Становлення професійного театру на Закарпатті. Тема 7. Українська музика: епохи, стилі, постаті. Тема 8. Розвиток українського кінематографу. Тема 9. Українська література в контексті загальнонаціонального культурного простору.

Назва дисципліни	Вивчення літератури Закарпаття на уроках літератури рідного краю у закладах загальної середньої освіти
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення Дисципліни	Базові знання з історії української літератури, зарубіжної літератури, теорії літератури, фольклору, історії та культури України, філософії.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Української літератури
Інформаційне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> • Ігнатович О. Синхромія: монографія. Ужгород, 2019. 296 с. • Мишанич О. Карпати нас не розлучать. Ужгород, 1993. 196 с. <p>Наукова бібліотека УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, філіал ЗОХМ ім.Й.Бокшая «Народний літературний музей», мережа бібліотек області, платформи Moodle, Google Meet та ін.</p>
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності): *уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності; застосовує різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору з фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури; використовує гуманістичний потенціал української мови і літератури, зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України; знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури для виконання освітньої програми в базовій середній школі, закладах передвищої освіти.*

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Творчість Олександра Духновича у шкільному вивченні.
- Тема 2. «Закарпатська школа новелістики» у 20-40-хрр. ХХ століття. Творчість Олександра Маркуша та Луки Дем'яна.
- Тема 3. Поетичний світ Закарпаття 20-40 років ХХ ст. Патріотичні мотиви поезії В. Гренджі-Донського. Символіка поезії Федора Потушняка. Тема
- Драматургія на Закарпатті 20-30 років ХХ ст. Образ «нової» людини у п'єсі А.Волошина «Без Бога ні до порога».
- Тема 5. Розвиток романного жанру на Закарпатті 50-60 роки ХХ століття. Осмислення проблеми «людина і час» у романі Михайла Томчанія «Жменяки».
- Тема 6. Образ тоталітарного суспільства у прозі 60-х років ХХ століття (повість «Іван» Івана Чендея).

- Тема 7. Шістдесятництво на Закарпатті. Тема України в поезії Петра Скунця.
- Тема 8. Естетика 70-х ХХ ст. у літературі Закарпатті. Інтимна лірика Дмитра Креміня.
- Тема 9. Магічний реалізм у новелі Дмитра Кешелі «Заблукалий у снах печальний поїзд».
- Тема 10. Література Закарпаття 80-х-90-х років ХХ століття. Художній світ лірики Петра Мідянки: закоріненість у пам'ять роду. Тема
- 11. Особливості сучасного літературного процесу. Ідейно-художня своєрідність роману «Криничар» Мирослава Дочинця.
- Тема 12. Переклади письменників Закарпаття – місток між українською та зарубіжною літературами.

Назва дисципліни	Інтерактивне навчання на уроках української літератури
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Вступ до літературознавства Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	Робоча програма дисципліни; підручники; навчально-методичні посібники; матеріали на базі Наукової бібліотеки УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, інших бібліотек області, сервіси Google; інтернет-ресурси літературознавчого характеру.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Здобувач повинен

знати:

- теоретичні відомості про сутність, класифікацію та особливості інтерактивних технологій навчання;
- методологічну основу інтерактивного навчання;
- педагогічні умови реалізації інтерактивного навчання;

уміти:

- проводити заняття із застосуванням інтерактивних форм, методів, прийомів, елементів;
- визначати педагогічні умови використання інтерактивного навчання;
- здійснювати підбір ефективних інтерактивних технологій відповідно до мети і завдань заняття;
- проєктувати заняття із застосуванням інтерактивних технологій навчання.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Науково-теоретичні засади та принципи інтерактивного навчання.

Тема 2. Потреба інтерактивного навчання в Україні.

Тема 3. Методика організації та проведення інтерактивних занять.

Тема 4. Підбір інтерактивних методів навчання.

Тема 5. Інтерактивні технології – ефективний засіб підвищення якості навчання.

Тема 6. Практика застосування інтерактивних елементів навчання.

Назва дисципліни	Українська література західного порубіжжя
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік)навчання	3
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення	Вивчення літературознавчих дисциплін
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	1.Ігнатович О. Світ села в оповіданні Корнелія Регуша «Ложечка». Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія. Ужгород, 2019. № 1 (41). С.129-133. 2.Ігнатович О. Особливості сюжетотворення повісті «Площа» Сергія Степи. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія. Ужгород, 2019. 2 (42). С.149-155. 3.Ігнатович О. Роман Сергія Степи «Дерево Дірака»: поетика заголовка. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія, Ужгород, 2021. № 1 (45). С.535-541. 4.Ігнатович О. Гіркий присмак...: передмова. Яцканин І. Гіркий присмак пищавки: оповідання. Ужгород, 2021. С.5-10. 5.Ігнатович О. Preambulus: передмова. Степа С. Ген: роман. Ужгород, 2021. С.5-8. Наукова бібліотека УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, філіал ЗОХМ ім.Й.Бокшая «Народний літературний музей», мережа бібліотек області, платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності): *уміє оперувати* базовими категоріями та поняттями спеціальності; *знає* сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української літератури, зарубіжної літератури, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні та за її межами; *пояснює* особливості розвитку української літератури, зарубіжної літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; *порівнює* літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності. *застосовує* різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору з фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури; *уміє* працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем): Тема 1. Українське літературне життя Словаччини ХХ століття та розвиток красного письменства на сучасному етапі. Тема 2. Художня своєрідність малої прози Івана Яцканина. Тема 3. Філософські мотиви малої прози Єви Бісс. Тема 3. Поетика малої прози Василя Даця. Тема 4. Поетичний світ Степана Гостиняка. Тема 5. Жанр мініатюри у творчості Мілана Бобака. Тема 6. Український літературний простір Угорщини. Прозова творчість Сергія Степи. Тема 7. Образна система лірики Валентини Зінченко. Тема 8. Розвиток української літератури Румунії на сучасному етапі: художні особливості української новелістики Румунії. Тема 9. Художній світ малої прози Корнелія Регуша.Тема 10. Концепт іронії долі у прозі Корнелія Ірода. Тема 11.Творчість Івана Ковача: поезія і проза. Тема 12.Михайло Гафія Трайста: літературний портрет. Тема 13.Сучасний стан української літератури в Польщі (Іван Златокудря, Юрій Гаврилюк, щорічник «Український літературний провулок»). Тема 14. Поетичний світ Тадея Карабовича. Тема 15. Ліричне слово Мілі Лучак. Тема 16. Стан і розвиток перекладацької справи на землях західного порубіжжя.

Назва дисципліни	Українська література Закарпаття ХХ століття
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення Дисципліни	Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Української літератури
Інформаційне забезпечення	1.Ігнатович О. Синхромія: монографія. Ужгород, 2019. 296 с. 2.Мишанич О. Карпати нас не розлучать. Ужгород, 1993. 196 с. Наукова бібліотека УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, філіал ЗОХМ ім.Й.Бокшая «Народний літературний музей», мережа бібліотек області, платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності; *застосовує* різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору з фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури; *використовує* гуманістичний потенціал української мови і літератури, зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України; *знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати* теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури для виконання освітньої програми в базовій середній школі, закладах передвищої освіти.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

особливості розвитку літератури Закарпаття ХХ століття; «Закарпатська школа новелістики» у 20-40-хрр. ХХ століття. Фольклор і мала проза Луки Дем'яна (оповідання «Хата», «Червона калина»); майстерність виписування трагічного пафосу та іронічного пафосу в новелістиці Олександра Маркуша («Дараба розбилася», «Сільський дипломат»); опозиція «свій/чужий» в оповіданні Федора Потушняка «Злодій». Драматургія Закарпаття. Шкільна справа і п'єси для дітей; образ «нових» людей у драматургії А. Волошина; розвиток поезій у краї 20-40-х рр. ХХ ст. Фольклорні джерела лірики В.Гренджі-Донського. Поети празької школи і Закарпаття; повість Олександра Маркуша «Юліна»: новоромантичний струмінь твору; розвиток роману на Закарпатті. Роман Ю.Станинця «Сусіди»; повоєнна література у краї: періодизація, жанри, стильові особливості; осмислення історичного минулого в романі «Жменяки» Михайла Томчання; проблема

«людина і час» у романі Ф.Потушняка «Повінь»; нонконформізм в літературі Закарпаття 60-70-х років ХХ ст. Викриття тоталітарної системи в повісті Івана Чендея «Іван»; шістдесятництво на Закарпатті. Громадянсько-патріотичні мотиви поезії Петра Скунця; інтимна лірика Дмитра Креміня; гротеск і сентиментальність у новелі Дмитра Кешелі «Корабель праведних душ»; література Закарпаття 80-х-90-х рр. ХХ ст. Пам'ять роду і художній світ лірики Петра Мідянки; роман Мирослава Дочинця «Горянин»: людина у ритмі часу.

Назва дисципліни	Майстерня художнього слова
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	третій
Семестр	осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення	Вступ до літературознавства Історія зарубіжної літератури Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни; підручники та посібники: <ul style="list-style-type: none"> • Зборовська Н. Психологія і літературознавство. Посібник. Київ, 2003. • Марко В. Аналіз художнього твору. Київ, 2013. • Маєр Д. WORKFLOW. Практичний посібник до творчого процесу. Київ: ArtHuss, 2022. 304 с. • Насенко М. Інтим письменницької праці: 3 лекцій про специфіку художньої творчості. Київ, 2003. 280 с. • Кузьма О.Ю. Прозова майстерня: методичні рекомендації до курсу для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література ОП «Українська мова і література. Зарубіжна література»). Ужгород, 2023. 30 с. • матеріали на базі Наукової бібліотеки УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, інших бібліотек області, сервіси Google; інтернет-ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні, семінарські заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- здатність до усвідомлення національно-світоглядного, художньо-виховного та творчорозвивального потенціалу словесного мистецтва, уміння враховувати національні, етнічні й культурні контексти у процесі творчої та педагогічної діяльності, формувати мовну й культурну ідентичність учнів;
- здатність застосовувати знання зі словесної майстерності у професійній діяльності вчителя мовно-літературної галузі;
- здатність до критичного мислення, творчого використання мовних ресурсів і художніх прийомів для розв'язання освітніх і соціальних завдань;

- здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу, формування власного творчого стилю та реалізації індивідуальної стратегії самовираження;
- здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності та етики творчої діяльності;
- уміння володіти культурою мислення, логічно й аргументовано будувати усне та письмове висловлення;
- знання основних прийомів створення художніх текстів різних жанрів і форматів;
- уміння користуватися різними техніками художнього письма, образними засобами та інструментами сторителінгу;
- уміння створювати композицію й логіку оповіді, застосовуючи наративні стратегії та творчі практики відомих авторів;
- уміння редагувати різні типи текстів – від творчих робіт і дописів у соціальних мережах до публіцистичних, медійних і навчальних матеріалів.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- **Тема 1.** Художнє слово як форма творчого самовираження.
- **Тема 2.** Основи художньої творчості: натхнення, уява, асоціативне мислення.
- **Тема 3.** Творча лабораторія письменника: робочі практики, щоденники, нотатки, чернетки.
- **Тема 4.** Сучасні літературні тренди та їхній вплив на стиль і тематику письма.
- **Тема 5.** Техніки художнього письма: образність, деталь, підтекст.
- **Тема 6.** Сторителінг у художньому тексті: принципи побудови історії.
- **Тема 7.** Робота з жанрами: оповідання, есе, мініатюра, поезія, коротка проза.
- **Тема 8.** Композиція та сюжет: логіка побудови художнього твору.
- **Тема 9.** Мистецтво створення персонажів: характер, мотивація, внутрішній конфлікт.
- **Тема 10.** Діалог і монолог у художньому тексті: мовна характеристика героя.
- **Тема 11.** Простір і час у творі: пейзаж, атмосфера, хронотоп.
- **Тема 12.** Авторський стиль: пошук власного голосу та індивідуальної манери письма.
- **Тема 13.** Редагування художнього тексту: робота з мовою, ритмом, композицією.
- **Тема 14.** Самопрезентація автора: блогінг, публічні читання, літературні платформи.
- **Тема 15.** Книжковий маркетинг: просування тексту, співпраця з видавцями, кейси успішних авторів.

Назва дисципліни	Жанр інтелектуального роману в українській прозі I пол. XX ст. і методика вивчення епічного твору в ЗЗСО
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр (осінній/весняний)	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Історія української літератури Сучасна українська мова
Кафедра, яка забезпечує	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни, підручник, навчальні посібники, методичні посібники, інтернет-ресурси.
Форма проведення занять	Лекції, практичні
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Знати: причини, умови виникнення, історію розвитку, становлення жанру інтелектуальної прози у світовій та українській літературі; особливості жанру інтелектуального роману, наявність у ньому наукового, філософського, літературно-естетичного елементів; образну специфіку творів.

Вміти: застосувати знання під час вивчення літературного процесу XX ст., простежити вияв ознак цього жанрового різновиду в прозі А. Кримського, В. Домонтовича, В. Підмогильного, Є. Плужника та ін.; з'ясувати наукову рецепцію цього літературного явища, застосовувати різні методичні прийоми в процесі аналізу романної прози під час вивчення літератури в ЗЗСО та ЗВО.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Вивчення жанрово-стильового розмаїття української прози 20-30-х рр. XX ст. у шкільному курсі української літератури.
- Тема 2. Методика шкільного аналізу епічного твору.
- Тема 3. До питання теорії та генези інтелектуальної прози.
- Тема 4. Жанрова своєрідність інтелектуального роману.
- Тема 5. Європейський інтелектуальний роман («Портрет Доріана Грея» Оскара Уайльда, «Зачарована гора» Т. Манна, «Гра в бісер» Г. Гессе).
- Тема 6. Український інтелектуальний роман в рецепції діаспорного літературознавства.
- Тема 7. Українська інтелектуальна проза 20-30-х рр. XX століття у вітчизняному літературознавчому дискурсі.
- Тема 8. Основні риси інтелектуального письма в прозі 20-х рр. XX ст.
- Тема 9. Періодизація української інтелектуальної прози XX ст.
- Тема 10. Агатангел Кримський і його інтелектуальний роман «Андрій Лаговський».
- Тема 11. В. Петров-Домонтович. Творча постать в українському літературному процесі 1 пол. XX ст.
- Тема 12. Дискурс ірраціоналізму в українській інтелектуальній прозі («Доктор Серафікус» В. Домонтовича).

- Тема 13. Урбаністичний простір в інтелектуальному романі «Дівчина з ведмедиком» В. Домонтовича).
- Тема 14. Образна специфіка українського інтелектуального роману.
- Тема 15. Модерна жінка в інтелектуальному романі.
- Тема 16. Образ митця-невротика в романі «Аліна й Костомаров» В. Домонтовича.
- Тема 17. Методика пообразного аналізу (на прикладі роману «Місто» В. Підмогильного).
- Тема 18. Метод проблемності у викладанні літератури. Філософія любові в інтелектуальному романі.

Назва дисципліни	Жіноча поезія в українській літературі другої половини ХХ ст.
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Вступ до літературознавства Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	необмежений доступ до мережі інтернет; наукова бібліотека, читальні зали; платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	лекції та практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Студент повинен знати:

- загальні тенденції літературного процесу другої половини ХХ ст.,
- основні віхи біографії Л.Костенко, І.Жиленко, Х. Керити та ін. поетес;
- головні творчі здобутки письменниць;
- домінуючі мотиви їх лірики та особливості індивідуального почерку;
- підходи до вивчення жіночої поезії в ЗЗСО.

уміти:

- проводити науково-дослідницьку роботу в галузі аналізу творів ліричних жанрів;
- писати наукові доповіді, виголошувати їх;
- рецензувати наукові праці;
- здійснювати компаративний аналіз;
- проводити уроки з вивчення лірики поетес другої половини ХХ ст. в ЗЗСО.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Вступ. Суспільно-політичні умови розвитку літератури в др. пол. ХХ ст. Літературно-критичний дискурс жіночої поезії др. пол. ХХ ст. Життєва і творча доля І. Жиленко. Поетичні збірки для дітей у доробку авторки. Поезія І. Жиленко на уроках літератури в закладах загальної середньої освіти. Ідейно-естетичний аналіз віршів, передбачений шкільною навчальною програмою з української літератури. Лірика Г. Гордасевич. Поезія С. Йовенко. Творча доля М. Влад. Поетична творчість В. Малишко. Особливості літературного процесу на Закарпатті в другій половині ХХ ст. Життєва доля Х. Керити. Творча спадщина письменниці. Поезія Надії Панчук.

Біографія Ліни Костенко. Поетичні збірки письменниці як етапи творчої еволюції. Стан вивчення спадщини поетеси в сучасному українському літературознавстві. Проблема творчості, митця і мистецтва в ліриці Л. Костенко. Мотив історичної пам'яті в поезії авторки. Концепція часу в ліриці поетеси. Пейзажно-настроєва лірика письменниці. Поетика інтимних віршів. Інтертекстуальність поезії Л. Костенко. Поезія Ліни Костенко в програмі з української літератури для закладів загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти. Специфіка вивчення біографії письменниці в 7 та 11 класах. Висвітлення життєвої та творчої долі авторки в шкільних підручниках різних авторів. Робота над поетичними текстами в 7 та 11 класах.

Типологія образів, мотивів та способів їх художнього втілення в жіночій поезії.

Назва дисципліни	Казка, малюнок і психоаналіз
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3
Семестр	Осінній/весняний
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Українська усна народна творчість та народознавство Фольклор світу Історія зарубіжної літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Української літератури
Інформаційне забезпечення	Монографії: 1. Тиховська О. Українська народна чарівна казка: психоаналітичний аспект. Монографія. Видання друге, доповнене. Київ: Видавництво Ростислава Бурлаки, 2023. 416 с. 2. Тиховська О. Магія та міфологія в українському фольклорі Закарпаття: етнопсихологічний аспект. Монографія. Ужгород: Рік-У, 2021. 512 с. 3. Естес К. П. Жінки, що біжать з вовками. Архетип Дикої жінки у міфах та легендах. / Переклад з англійської Наталії Валецької. Київ, 2019. 464 с. 4. Кемпбелл Дж. Тисячолокий герой / пер. з англ. О. Мокровольського. Львів: Видавництво Terra Incognita, 2025. 416 с. Методичний посібник: 5. Тиховська О. Методичний посібник з курсу «Психоаналітичні засади фольклору». Ужгород: Вид-во «ПП Данило С.І.», 2011. 35 с. Презентації, наукові публікації
Форма проведення занять	Лекції, семінарські заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- що таке архетипи колективного несвідомого і як вони об'єктивуються в казках і міфах,
- специфіку метафоричної ініціації героїв у казках,
- поняття буквалізації метафори,
- зв'язок казок зі сновидіннями,
- що таке казкотерапія, індивідуація, психологічна ініціація,
- вплив казок на розвиток дитини, її становлення як особистості.

вміти:

- застосовувати психоаналітичний метод дослідження до фольклорних творів (міфів та чарівних казок),
- виявляти особливості об'єктивації архетипів Самості, Тіні, Аніми/Анімуса, архетипу матері в чарівних казках,
- аналізувати психологічне підґрунтя мотиву складних випробувань у казках, його зв'язок з ритуалом ініціації (чоловічої чи жіночої).

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- **Тема 1.** Теорії вчених-юнгіанців про зв'язок фольклорних творів з психоаналізом. Об'єктивація архетипів у чарівних казках та міфах.
- **Тема 2.** Основи ізотерапії та казкотерапії. Архетипи К. Г. Юнга в чарівних казках, міфах, сновидіннях.
- **Тема 3.** Малюнок як спосіб самопізнання. Архетип Тіні. Відображення власної позитивної та негативної Тіні через малюнок, складання казки про Тінь. Тінь у сновидіннях.
- **Тема 4.** Робота з архетипом відьми. Малюємо відьму, аналізуємо власний малюнок, складаємо казку про відьму. Аналізуємо образ відьми в народних казках та сновидіннях.
- **Тема 5.** Робота з архетипом Анімус (учасники групи дівчата). Малюємо уявний образ ідеального чоловіка та демонічного коханця (позитивний та негативний Анімус). Аналізуємо сюжет казки «Синьобородий пан» та дотичні до неї власні сновидіння. Складаємо казку про звільнення від токсичних/аб'юзивних стосунків.
- **Тема 6.** Робота з архетипом Аніма (учасники групи хлопці). Малюємо уявний образ ідеальної жінки та демонічної коханки (позитивна та негативна Аніма). Складаємо казку про подолання демонічної жінки. Аналізуємо сюжет японської казки «Сніговиця» та дотичні до неї власні сновидіння.
- **Тема 7.** Робота з архетипом дитини. Аналіз казки «Гидке каченя». Осмислення процесу дорослішання й подолання комплексу неповноцінності. Малюємо свою внутрішню дитину. Складаємо казку про подолання комплексу неповноцінності, зустріч з внутрішньою дитиною, діалог з внутрішньою дитиною.
- **Тема 8.** Метафоричний сценарій життя жінки в казках "Русалонька" та «Жінка-скелет». Осмислення жертви заради кохання («Русалонька») та зцілення коханням («Жінка-скелет»). Аналіз образів-символів: серце-барабан, сльоза, кістки, голос. Складання продовження казки «Русалонька» в позитивному аспекті.
- **Тема 9.** Робота з почуттям страху. Малюємо власний страх. Складаємо казку про подолання страху, проводимо паралель до сновидінь, які викликають жах.
- **Тема 10.** Аналіз казки «Червоні черевички». Типи одержимості, способи їх подолання. Складання казок про звільнення від одержимості. Малюнок, який відображає це звільнення.
- **Тема 11.** Архетип Самості, Образ мудрого старого/мудрої старої в казках та міфах. Аналіз казки «Дідо-всевідо», сонце – як уособлення Самості. Мандала як відображення Самості. Малюємо мандали, аналізуємо малюнки. Складаємо казку про зустріч з мудрецем – метафоричне відображення психологічної ініціації.
- **Тема 12.** Тварина як уособлення інстинктивної Тіні. Малюємо власну інстинктивну Тінь, складаємо казку про її допомогу в пошуках щастя. Аналізуємо символіку тварин, птахів – героїв складених казок.
- **Тема 13.** Психоаналітична інтерпретація казки «Попелюшка» та її варіантів (казки про пасербицю та мачуху-відьму). Психологічна ініціація дівчини, пошук власної ідентичності, конфлікт з Тінню. Сценарій Попелюшки в реальному житті.
- **Тема 14.** Образи богів та богинь як уособлення нашого «Я». Робота з метафоричними картами.

4 курс

Назва дисципліни	Розвиток креативності в навчанні літератури
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік)навчання	4
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення	Вступ до літературознавства Історія зарубіжної літератури Історія української літератури Методика навчання української й зарубіжної літератури та ІКТ у педагогічній діяльності
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни; підручники та посібники: Маєр Д. WORKFLOW. Практичний посібник до творчого процесу. Київ: ArtHuss, 2022. 304 с. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ, 2012. 312 с. матеріали на базі Наукової бібліотеки УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, інших бібліотек області, сервіси Google; інтернет-ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- здатність до усвідомлення національно-світоглядного, художньо-виховного, творчорозвивального потенціалу словесного мистецтва, уміння враховувати національні, етнічні, регіональні особливості в процесі навчання, формувати національно свідому особистість, здатну на власну національну самоідентифікацію.
- здатність застосовувати знання із критичного мислення в професійній діяльності;
- здатність володіти критичним мисленням, творчо використовувати знання із специфіки словесного самовираження в процесі розв'язання соціальних і професійних завдань;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її в професійній діяльності.
- здатність дотримуватись принципів академічної доброчесності;
- уміння володіти культурою мислення, логічно, аргументовано будувати усне й письмове висловлення;
- знання основних технік творчого мислення та вміння застосовувати їх на уроках літератури;
- вміння користуватися інструментами сторітелінгу;
- вміння розвивати креативні здібності в учнів освітніх закладів;
- знання різних методик для розвитку креативності в навчанні літератури.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Вступ. Поняття креативності та креативного мислення.
- Тема 2. Основні техніки розвитку креативності.
- Тема 3. Розвиток інноваційного мислення.
- Тема 4. Аналіз літературних творів із позицій креативності.
- Тема 5. Творчий процес: реалізація креативного потенціалу письменника.
- Тема 6. Емоційний інтелект та креативність.
- Тема 7. Методики розвитку креативного мислення в учнів освітніх закладів.
- Тема 8. Використання технік креативності на уроках літератури.

Назва дисципліни	Нейромережі в літературній освіті
Рівень вищої освіти	бакалавр
Курс (рік) навчання	4
Семестр	осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення	Вступ до літературознавства Історія зарубіжної літератури Історія української літератури Методика навчання української й зарубіжної літератури та ІКТ у педагогічній діяльності
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни; підручники та посібники: <ul style="list-style-type: none"> • Богосвятська А.-М. Нейромережі для творчих педагогів: 50 інструментів ШІ для рішення освітніх завдань URL: https://bogosvyatska.com/ • Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ, 2012. 312 с. • Маркус де Сейтуа. Код творчості: як штучний інтелект учитись писати, малювати, думати. Київ: ArtHuss, 2023. 320 с. • Штучний інтелект – асистент сучасного вчителя / <u>Доценко С.О. Ворожбіт-Горбатюк В.В. Собченко Т.М. Корнієнко М.М.</u> Київ-Харків: Ранок, 2025. 176 с. • Проєкт «Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти рекомендацій із використання ШІ в школах»: Міністерство цифрової трансформації України, Міністерство освіти і науки України. • матеріали на базі Наукової бібліотеки УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, інших бібліотек області, сервіси Google; інтернет-ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні, семінарські заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- здатність до усвідомлення національно-світоглядного, художньо-виховного та творчо-розвивального потенціалу словесного мистецтва, уміння враховувати національні,

етнокультурні й регіональні особливості в освітньому процесі, формувати національно свідому особистість, здатну до самоідентифікації в культурному просторі;

- здатність застосовувати навички критичного мислення в професійній діяльності вчителя-словесника під час роботи з цифровими ресурсами та інформаційними потоками;
- здатність критично й творчо використовувати інструменти штучного інтелекту та нейромереж у навчанні літератури;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу, формування власної дослідницької стратегії та її реалізації в педагогічній практиці;
- здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності, цифрової етики та відповідального використання ШІ-технологій;
- уміння володіти культурою мислення, логічно й аргументовано будувати усне та письмове мовлення в навчальному та професійному середовищі;
- знання основних типів нейромереж і принципів їх функціонування, уміння інтегрувати їх у процес аналізу художніх текстів та організації навчальної діяльності;
- уміння розвивати креативні здібності учнів за допомогою цифрових інструментів і технологій ШІ;
- знання сучасних інструментів штучного інтелекту для навчання літератури та здатність добирати їх відповідно до освітніх цілей і вікових особливостей учнів.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- **Тема 1.** Нейромережі в сучасній освіті: можливості, обмеження, перспективи використання.
- **Тема 2.** Штучний інтелект і нейромережі: базові поняття та принципи роботи.
- **Тема 3.** Інструменти нейромереж для роботи з художніми та навчальними текстами.
- **Тема 4.** Використання ШІ для аналізу літературних творів.
- **Тема 5.** Візуалізація літературних образів і сюжетів за допомогою нейромереж.
- **Тема 6.** Інструменти ШІ для проєктування уроку літератури.
- **Тема 7.** Генерація інтерактивних завдань і вправ із використанням нейромереж.
- **Тема 8.** Оцінювання навчальних досягнень учнів за допомогою інструментів ШІ.
- **Тема 9.** Створення текстів різних жанрів із використанням нейромереж.
- **Тема 10.** Навчальні комікси, меми та візуальні історії в літературній освіті.
- **Тема 11.** Креативні нейромережі для створення дидактичних матеріалів.
- **Тема 12.** Персоналізація навчання літератури за допомогою ШІ.
- **Тема 13.** Розвиток читацької компетентності з використанням нейромереж.
- **Тема 14.** Академічна доброчесність і цифрова етика у роботі з ШІ.
- **Тема 15.** Практичний кейс: розробка авторського освітнього проєкту з використанням нейромереж.

Назва дисципліни	Етнопсихологічні аспекти міфології
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Українська усна народна творчість та народознавство, фольклор світу, психологія.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Української літератури
Інформаційне забезпечення	<p>Монографії:</p> <ol style="list-style-type: none"> Тиховська О. Магія та міфологія в українському фольклорі Закарпаття: етнопсихологічний аспект. Монографія. Ужгород: Рік-У, 2021. 512 с. Тиховська О. Українська народна чарівна казка: психоаналітичний аспект. Монографія. Видання друге, доповнене. Київ: Видавництво Ростислава Бурлаки, 2023. 416 с. Тиховська О. Замовляння та магичні ритуали як специфічні способи вираження лінгвального та екстралінгвального аспектів комунікації / Лінгвальний та екстралінгвальний аспекти комунікації в мультикультурному середовищі Закарпаття: <i>монографія</i>. Ужгород: РІК-У, 2021. С. 281-323. <p>Методичні посібники:</p> <ol style="list-style-type: none"> Методичний посібник з курсу «Етнопсихологічні аспекти міфології». Ужгород: Вид-во «ПП Данило С.І.», 2011. 52 с. Навчально-методичний посібник «Етнопсихологічні аспекти міфології» (матеріали лекцій). Ужгород: Рік-У, 2020. 82 с. <p>Презентації, наукові публікації</p>
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- завдання, мету, предмет етнопсихології як науки, усвідомлювати її зв'язок з міфологією;
- виявляти у світових міфах архетипні образи та сюжети, бачити їх зв'язок з процесом становлення особистості та людства;
- різновиди міфологічних образів, їх семантику та роль у відображенні української ментальності та психології окремої людини;
- трактування календарної обрядовості крізь призму теорій К.-Г. Юнга, Дж. Фрезера, Е. Нойманна та М. Еліаде;
- що таке архетип Тіні, як він об'єктивується в українській міфології в образах дводушників;

- етнопсихологічну специфіку магічних ритуалів, які супроводжували календарні та родинні свята;
- етнопсихологічну специфіку сюжетів космогонічних міфів.

вміти:

- аналізувати образи, мотиви, сюжетні ходи фольклорних творів крізь призму етнопсихології;
- виявляти в міфологічних текстах функціонування етноархетипів сонця, місяця, зорі, землі, води, тину, змія, гори, каменя, квітки, тура;
- досліджувати семантику демонологічних та анімістичних образів крізь призму психології;
- аналізувати метафізичний вимір просторово-часових уявлень та календарних обрядів в українській дохристиянській міфології;
- виявляти особливості формування людиною в надрах міфологічної свідомості етнопсихологічного знання про душу, безсмертя, жертвоприношення;
- з'ясувати співвідношення язичницького та християнського світоглядів в окремих фольклорних текстах.
- виявляти в міфологічних текстах функціонування екзистенціалів смерті, безсмертя, життя, жертвності, вічності, відповідальності;

виявляти особливості формування людиною в надрах міфологічної свідомості філософського, морального знання.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Зв'язок міфології, етнопсихології та психоаналізу. Архетипи та етноархетипи.
- Тема 2. Етнопсихологічне підґрунтя уявлень про душу та дводушників в українській міфології (відьма, босоркун, упир, вовкун/перевертень, чорнокнижник, гонимарник, шаркань).
- Тема 3. Етнопсихологічна семантика образів демонів. Чорт та домовик в українській міфології. Демон-помічник на полюванні та диво-рушниця. Лісовик та лісовий чорт у міфологічних оповідях. Етнопсихологічна специфіка образу водяника.
- Тема 4. Етнопсихологічна семантика жіночих міфологічних образів: русалка, мавка, повітруля.
- Тема 5. Етнопсихологічна специфіка антропоморфних образів у фольклорі (Доля, Недоля, Смерть, персоніфіковані образи хвороб).
- Тема 6. Етнопсихологічна специфіка замовлянь та ритуалів, що їх супроводжують.
- Тема 7. Відображення народних уявлень українців про містичні здібності людини в замовляннях та ритуалах, що їх супроводжують.
- Тема 8. Міфологічне підґрунтя різдвяної обрядовості. Образи-символи (карачун, дідух, вогонь, солома, зірка, лнцюг).
- Тема 9. Міфологічне підґрунтя великодньої обрядовості. Образи-символи (паска, писанка, вогонь).
- Тема 10. Етнопсихологічне підґрунтя образів язичницьких богів у колядках, лекгендах, казках тощо.
- Тема 11. Вивчення української міфології в ЗЗСО.

Назва дисципліни	Празька поетична школа
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр (осінній/весняний)	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни, підручник, навчальні посібники, методичні посібники, інтернет-платформи.
Форма проведення занять	лекції/практичні
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Знати: процес, умови, причини виникнення та формування такого явища, як «Празька школа»; біографічні відомості та творчість письменників-репрезентантів Празької школи; жанрово-стильову специфіку літератури митців-пражан, її тенденції в еміграційній літературі наступних років.

Вміти: аналізувати та узагальнювати літературно-естетичні явища; визначати основні закономірності культурного та літературного процесу; аналізувати художні твори письменників-пражан.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

дисципліна «Празька поетична школа» дає студентам знання про український літературний процес української еміграції, особливості художнього дискурсу митців празької школи, поглиблює знання з основного курсу, удосконалює практичні навички літературознавчого аналізу в шкільному вивченні.

- Історія української еміграції.
- Літературні організації української еміграції 20-40-х років ХХ ст. (празька група, «Танк», «Ми», МУР).
- Празька школа: ідейно-стильові орієнтири, персоналії.
- Життєвий і творчий шлях Є.Маланюка. Є.Маланюк – дослідник української літератури.
- Світоглядні, естетичні засади Є. Маланюка (праці «Малоросійство», «Нариси з історії нашої культури»).
- Україна в ліриці Є.Маланюка.
- Мотив митця і мистецтва в поетичній творчості Є. Маланюка.
- Ю. Дараган як поет Празької школи.
- Жанрово-стильова специфіка, провідні мотиви творчості Ю. Дарагана (зб. «Сагайдак»).
- Ю. Клен (Освальд Бурггардт) як представник української неокласики. Життєві і творчі шляхи поета.
- Поетична творчість Юрія Клена (Освальда Бурггардта) емігрантського періоду.
- Творчість О. Стефановича.

- Поетична творчість Л. Мосендза (зб. «Зодіак», поеми «Вічний корабель», «Канітферштан» «Волинський рік»).
- Життєва і творча доля Олени Теліги.
- Ідейно-естетичні засади творчого стилю О.Теліги в контексті Празької школи.
- Праця Д. Донцова «Поетка вогняних меж».
- Мотиви та ключові образи лірики О. Теліги: громадянські мотиви, мотив ролі жінки в родині та суспільстві, любовні мотиви, лірика вітаїзму.
- Поезія О. Лятуринської, наукова рецепція творчості. Тематика збірок празького періоду («Гусла», «Княжа емаль»).
- Мотиви, ідейно-стильова палітра збірок заокеанського періоду О. Лятуринської (проза, зб. дит. віршів «Бедрик», друга зб. «Княжої емалі», зб. «Веселка»).
- Поетична творчість Наталі Лівницької-Холодної: основні мотиви збірок празького періоду: «Вогонь і попіл», «Сім літер».
- Лірика Наталі Лівницької-Холодної заокеанського періоду: «Поезії старі й нові», «Перекотиполе», «Остання дія».
- Лірика закарпатських поетів-пражан. І. Ірлявський (Рошко): зб. «Голос Срібної землі», «Моя весна», «Вересень», «Брості».
- І. Колос (Кошан). Стан дослідження творчості. Зб. «Молоді мої дні»: мотиви, стильова специфіка.
- Методика вивчення біографії митця. Презентація життєпису письменника.
- Виразне читання поетичних творів.
- Конкурс виразного читання поетичних творів.

Назва дисципліни	Поетична творчість Петра Скунця
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік)навчання	4
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення	Вивчення літературознавчих дисциплін
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	1. Ігнатівич О. Синхромія: монографія. Ужгород, 2019. 296 с. 2. Ігнатівич О. Творчість Петра Скунця: на перехресті епох. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія. Ужгород, 2022. №2 (48) С.12-18; Наукова бібліотека УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, філіал ЗОХМ ім.Й.Бокшая «Народний літературний музей», мережа бібліотек області, платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності): *уміє оперувати* базовими категоріями та поняттями спеціальності; *знає* сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української літератури, зарубіжної літератури, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні та за її межами; *пояснює* особливості розвитку української літератури, зарубіжної літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; *порівнює* літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності; *застосовує* різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору з фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури; *уміє* працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем): Тема 1. Епоха шістдесятництва – історичний та мистецький аспекти. Тема 2. Рання творчість Петра Скунця. Тема 3. Поетика збірки «Полюси Землі». Тема 4. Філософські мотиви збірки «Погляд». Тема 5. Художня своєрідність поеми Петра Скунця «На границі епох». Тема 6. Громадянські мотиви поеми П.Скунця «Розп'яття». Тема 7. Перекладацький доробок Петра Скунця. Тема 8. Поетика книги Петра Скунця «Розрив-трава». Тема 9. Ідейно-художня своєрідність збірки Петра Скунця «Сейсмична зона». Тема 10. Збірка Петра Скунця «Спитай себе». Тема 11. Книга вибраного Петра Скунця «Один» – проблематика, поетика. Тема 12. Мотиви поезії П.Скунця останнього періоду.

Назва дисципліни	Українська поезія міжвоєнного двадцятиріччя
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	Осінній / весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Вступ до літературознавства; Історія української літератури;
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	необмежений доступ до мережі Інтернет; Наукова бібліотека УжНУ, ЗОУНБ ім. Ф. Потушняка; платформа Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Студент повинен знати:

- суспільно-політичні умови розвитку українського літературного процесу в 20-40 рр. ХХ ст.;
- основні тенденції розвитку української поезії означеного періоду;
- біографії та поетичний доробок знакових ліриків 20-40 рр. ХХ ст.;
- жанрово-стильове розмаїття поезії окресленого періоду.

Вміти:

- аналізувати українську лірику 20-40 рр. ХХ ст.;
- простежувати ключові закономірності розвитку поезії того часу;
- фахово користуватися літературознавчим термінологічним апаратом.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Суспільно-політичні умови розвитку українського літературного процесу в 20-40 рр. ХХ ст.
- Творчість О. Ольжича.
- Міфологізм поезії Б.-І. Антонича.
- Вивчення лірики Майка Йогансена 20-30 рр. ХХ ст. на уроках позакласного читання.
- Своєрідність лірики Галі Мазуренко.
- Творчість О. Бабія. О. Бабій – автор гімну ОУН («Зродились ми великої години»).
- Поезія С. Гординського. Інтермедіальний дискурс творчості митця.
- Поетична творчість В. Бобинського. Вивчення творчості митця на уроках позакласного читання.
- Модернізм у ліриці поетів Закарпаття 20-40-х рр. ХХ ст. (Зореслав, Ф. Потушняк, І. Колос, І. Ірлявський).

Назва дисципліни	Український історичний роман на уроках літератури
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Історія та культура України; Історія української літератури
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	необмежений доступ до мережі інтернет; наукова бібліотека, читальні зали; платформи Moodle, Google Meet та ін.
Форма проведення занять	лекції та практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Студент повинен **знати**:

- жанрові ознаки історичного роману;
- історію та тенденції розвитку історичної прози;
- зміст передбачених програмою зразків історичного роману;
- підходи до вивчення історичної прози в ЗЗСО;
- матеріал шкільних підручників та основні навчально-методичні розробки, що стосуються історичного роману.

уміти:

- аналізувати епічні та ліро-епічні художні тексти на історичну тематику;
- вправно користуватися шкільними підручниками та навчально-методичними матеріалами;
- розробляти конспекти уроків з вивчення історичної прози на уроках літератури в ЗЗСО;
- застосовувати інноваційні підходи до викладання відповідних тем у шкільній практиці.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Предмет і завдання спецдисципліни. Жанрові ознаки історичного роману. Стан вивчення жанру історичного роману в українському літературознавстві. Історія розвитку жанру історичного роману в світовій та українській літературах. «Чорна рада» П. Куліша як перший історичний роман в українській літературі. Вивчення твору в ЗЗСО. І. Франко та історична проза. Тенденції розвитку історичного жанру в літературі ХХ ст. Історична проза Б. Лепкого. Історична проза першої половини ХХ століття. Бурхливий розвиток жанру історичного роману в другій половині ХХ ст. Проблематика та поетика історичних романів Р. Іваничука («Мальви», «Шрами на скалі» та «Журавлиний крик»). Історичні романи у віршах «Маруся Чурай» та «Берестечко» Л. Костенко. Вивчення роману «Маруся Чурай» у школі. Історична романістика П. Загребельного. Сучасний історичний роман. Твори В. Шкляра («Залишенець», «Маруся»). Урок позакласного читання з теми, що передбачає розгляд творів для самостійного прочитання, рекомендованих у навчальній програмі для 10-11 класу.

Назва дисципліни	Українська міфологія
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Українська усна народна творчість та народознавство, фольклор світу, психологія.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Української літератури
Інформаційне забезпечення	<p>Монографії:</p> <p>1.Тиховська О. Магія та міфологія в українському фольклорі Закарпаття: етнопсихологічний аспект. Монографія. Ужгород: Рік-У, 2021. 512 с.</p> <p>2.Тиховська О. Замовляння та магичні ритуали як специфічні способи вираження лінгвального та екстралінгвального аспектів комунікації / Лінгвальний та екстралінгвальний аспекти комунікації в мультикультурному середовищі Закарпаття: <i>монографія</i>. Ужгород: РІК-У, 2021. С. 281-323.</p> <p>Методичні посібники:</p> <p>1. Методичний посібник з курсу «Етнопсихологічні аспекти міфології». Ужгород: Вид-во «ПП Данило С.І.», 2011. 52 с.</p> <p>2. Навчально-методичний посібник «Етнопсихологічні аспекти міфології» (матеріали лекцій). Ужгород: Рік-У, 2020. 82 с.</p> <p>Презентації, наукові публікації</p>
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- виявляти в українських міфах архетипні образи та сюжети, бачити їх зв'язок з процесом становлення особистості та людства;
- різновиди міфологічних образів, їх семантику та роль у відображенні української ментальності та психології окремої людини;
- трактування календарної обрядовості крізь призму теорій К.-Г. Юнга, Дж. Фрезера, Е. Нойманна та М. Еліаде;
- що таке архетип Тіні, як він об'єктивується в українській міфології в образах дводушників;
- етнопсихологічну специфіку магичних ритуалів, які супроводжували календарні та родинні свята;
- сюжети космогонічних міфів, збережені в казках, колядках та легендах.

вміти:

- аналізувати образи, мотиви, сюжетні ходи фольклорних творів крізь призму міфології;
- досліджувати семантику демонологічних та анімістичних образів у легендах, бувальщинах, казках;
- аналізувати міфологічне підгрунтя календарних обрядів українців;

- виявляти особливості народних уявлень про душу, безсмертя, жертвоприношення;
- з'ясовувати співвідношення язичницького та християнського світоглядів в окремих фольклорних текстах;
- виявляти в міфологічних текстах функціонування екзистенціалів смерті, безсмертя, жертвності;
- виявляти філософське, психологічне та морально-етичне підґрунтя міфологічних текстів.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Вивчення української міфології в ЗЗСО. Календарні, космогонічні та теогонічні міфи.
- Тема 2. Вивчення міфологічних легенд в ЗЗСО.
- Тема 3. Відображення уявлень про душу та дводушників в українських легендах, бувальщинах та повір'ях. Народні уявлення про самогубців.
- Тема 4. Легенди та казки про відьом та упирів.
- Тема 5. Бувальщини та легенди про перевертенив, чорнокнижників, гонимарників, зміїв.
- Тема 6. Образи демонів у міфах, легендах та казках. Чорт, домовик, демон-помічник на полюванні. Одухотворена рушниця.
- Тема 7. Легенди про лісовиків, лісових чортів, водяників.
- Тема 8. Русалка, мавка, повітруля в українських легендах та казках. Специфіка образів.
- Тема 9. Українські казки та легенди про Долю та Недолю. Специфіка теми фаталізму.
- Тема 10. Українські казки, легенди та повір'я про Смерть та персоніфіковані образи хвороб.
- Тема 11. Образи язичницьких богів у колядках, легендах та казках. Їх психологічне підґрунтя.
- Тема 12. Відображення народних уявлень українців про містичні здібності людини в замовляннях та ритуалах, що їх супроводжують.
- Тема 13. Міфологічне підґрунтя різдвяної обрядовості. Образи-символи (карачун, дідух, вогонь, солома, зірка, лнцюг).
- Тема 14. Міфологічне підґрунтя великодньої обрядовості. Образи-символи (паска, писанка, вогонь).
- Тема 15. Міфологічне підґрунтя купальських ритуалів. Символіка рослин.

Назва дисципліни	Українська література в інтертекстуальній проєкції
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Історія української літератури; історія зарубіжної літератури; фольклор світу; українська усна народна творчість на народознавство.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	необмежений доступ до мережі Інтернет; Наукова бібліотека УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, платформа Google Meet та ін.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Студент повинен:

- знати історію становлення інтертекстуального методу літературознавчого дослідження;
- знати теоретиків (Ю. Кристева, Ж. Женетт, Р.Барт, У.Еко) методу та їх концепції;
- володіти інструментарієм інтертекстуального аналізу;
- вміти самостійно здійснювати різномірне інтертекстуальне прочитання художніх творів в межах української літератури;
- вміти проводити типологічні паралелі між творами української та зарубіжної літератури;
- вміти простежувати своєрідність інтерпретації вічних образів та мандрівних мотивів у творчості українських митців.
- Вміти розглядати українське красне письменство в світовому літературному та культурному контексті.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Поняття інтертексту. Теорія інтертекстуальності Юлії Кристевої. Метатекст. Гіпертекст.

Біблія й українська література. Античні мотиви в творчості українських письменників. Типологічні паралелі між українською літературою та літературами Західної Європи. Типологічна спорідненість балад «Вільшаний король» Й.-В. Гете та «Тополя» Т. Шевченка. Вальтерскоттівські традиції в українській літературі. Мотив кохання в трагедії В. Шекспіра «Ромео і Джульєтта» та повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків». Рецепція Миколаєм Хвильовим новели Михайла Коцюбинського «Цвіт яблуні». Зіставно-типологічний аналіз текстів Г. Г. Маркеса «Стариган із крилами» та І. Драча «Крила». Вірш Р. Кіплінга «Якщо» та В. Симоненка «Ти знаєш, що ти – людина?»: типологічні паралелі. Образ Марусі Чурай в українській літературі. Довженківські традиції в повісті І. Чендея «Луна блакитного овиду». Орієнтальні сюжети та образи в рецепції українських митців слова.

Назва дисципліни	Читацька компетентність у сучасній школі
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік)навчання	4
Семестр	Осінній/весняний
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення	Вступ до літературознавства Історія зарубіжної літератури Історія української літератури Методика навчання української й зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти та ІКТ в педагогічній діяльності
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни; підручники та посібники: <ul style="list-style-type: none"> • Марко В. Аналіз художнього твору. Київ, 2013. • Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ, 2012. 312 с. • Яценко Т. О., Слижук О. А. Формування читацької грамотності учнів 5–6 класів на уроках української літератури: методичний посібник. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с. • PISA: читацька грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко. Київ: УЦОЯО, 2017. 123 с. • матеріали на базі Наукової бібліотеки УжНУ, ЗОНУБ ім.Ф.Потушняка, інших бібліотек області, сервіси Google; інтернет-ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та компетентності)

- здатність застосовувати системні знання про сутність читацької компетентності у процесі викладання інтегрованих курсів та окремих дисциплін мовно-літературної галузі в закладах загальної середньої освіти;
- здатність моделювати сучасне освітнє середовище з використанням інформаційних технологій та стратегій активного читання для підвищення мотивації учнів до самоосвітньої діяльності;
- здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання текстової інформації різних типів (художніх, інформаційних, мультимодальних), розробляючи на їх основі власні методичні стратегії навчання;
- здатність дотримуватись принципів академічної доброчесності при створенні навчальних матеріалів, дидактичних тестів та опрацюванні науково-методичних джерел;

- здатність проєктувати діяльність учнів на різних етапах роботи з текстом, забезпечуючи перехід від буквального розуміння до глибокої інтерпретації та критичної оцінки змісту й форми твору;
- знання типології сучасних стратегій читання (когнітивних, метакогнітивних, соціально-емоційних) та методик їх імплементації в освітній процес відповідно до вимог НУШ та стандартів PISA;
- знання принципів формування функціональної грамотності учнів, що базуються на вмінні виокремлювати головне, розпізнавати маніпуляції та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки в тексті;
- знання методів діагностики та оцінювання рівнів сформованості читацької компетентності учнів за допомогою компетентнісно орієнтованих завдань;
- вміння опрацьовувати та адаптувати науково-методичний інструментарій (графічні організатори, технології розвитку критичного мислення) для роботи з учнями різних вікових категорій;
- вміння проводити науково-дослідницьку та методичну роботу, спрямовану на апробацію інноваційних підходів до розвитку читацької культури сучасних школярів у контексті тематики курсу.

Короткий зміст дисципліни (перелік тем):

- Читацька компетентність як ключова вимога НУШ. Складові компетентності: знання, вміння, ставлення.
- Міжнародні стандарти читацької грамотності (PISA). Що таке «функціональне читання» і чому воно критично важливе для сучасного школяра.
- Психолого-педагогічні особливості сучасного читача. Z-покоління та Альфа: як адаптувати методику до кліпового сприйняття інформації.
- Тексточентричний підхід у навчанні. Типологія текстів: художні, інформаційні, змішані та мультимодальні.
- Технологія розвитку критичного мислення через читання. Базова модель уроку: Виклик – Осмислення – Рефлексія.
- Методика роботи з художнім текстом. Естетичне читання та стратегії занурення в художній світ твору.
- Робота з інформаційними та науково-популярними текстами. Як навчити учня виокремлювати головне, структурувати та перевіряти факти.
- Інструменти візуалізації тексту. Використання ментальних карт (Mind Maps) та скрайбінгу для моделювання змісту прочитаного.
- Стратегії смислового читання: рівень репродукції та інтерпретації. Техніки «Круги по воді», «Асоціативний куш», «Логічні ланцюжки».
- Проблемно-тематичний аналіз тексту. Формування вміння аргументувати власну позицію та вести дискусію за змістом твору.
- Розвиток мовної компетенції через читання. Робота з лексикою, фразеологією та стилістикою тексту.
- Читання в цифрову епоху. Робота з гіпертекстами, електронними бібліотеками та літературними блогами.
- Методика формування читацьких інтересів. Проєктування позакласного читання: літературні квести, буктрейлери, читацькі клуби.
- Діагностика та моніторинг читацької компетентності. Розробка тестових завдань відкритого та закритого типів за текстом.
- Професійний саморозвиток учителя-словесника. Створення власного методичного кейсу стратегій для різних класів.